

КАРТА СВІТУ

Софі Оксанен

НОРМА

Роман

Харків
«Фоліо»
2016

«ОДИН»

Якщо все буде добре, у серпні зможемо насолоджуватися смачною їжею та здоровим сном, турбуватися лише про відпочинок. Змалюємо собі майбутнє, в якому ти отримаєш все, про що навіть і мріяти не наважувалася. Тоді моя місія буде виконана, і платою за твоє нове життя буде не жалкувати про мене.

Після похорону ніщо вже не було таким, як раніше, хоча Норма хотіла завірити себе в протилежному, залишаючи позаду гостей та прослизавши на стежку, що вела до сходинок кладовища. Мати б не образилася на те, що вона вже замовила таксі. На інше Норма не звертала увагу: напівзнайомі родичі, інтриги спадкоємців та доля будинку Наакка, в якому між карельськими пиріжками та бутербродами прорізалися спряжені бабусею із власних спогадів зауваження. Вона зараз з радістю залишить весь цей фарс та повернеться до буденного життя, відразу зайнявшись вирішенням питань, пов'язаних зі смертю матері. Нарешті завершиться уникнення всього, що її нагадує. Вона вже не буде запізнюватися на роботу — поїде на таксі, а не на

метро, та не розридається, коли залізні вістря гребінця заплутаються у волоссі. Вона не забуватиме достатньо їсти та пити, і не відмовиться від звичного життя, яке вони з мамою разом збудували такими величезними зусиллями, і яке зараз руйнується повністю. Вона готова, як зазвичай, йти на роботу вже наступного ранку: ідеально випрасувана сорочка, в сумочку покладені дитячі масла для укладки волосся, «діазепам» та «постафен» для заспокоєння думок і тіла, а на дні валізи дорожня версія спрею для волосся «Елнетт». Він має запах нормального робочого дня і ним користуються жінки, життя яких організоване і впорядковане; саме такою вона почне бути.

Натягнувши на себе панцир, щоб пережити новий день, вона піде пішки на стацію метро «Сьорнеінен». Влившись у потік людей, дозволить ескалатору вести себе на платформу, потім у тунель метро, як будь-якого іншого дня. Потік повітря гойдатиме подоли спідниць, люди сидітимуть у своїх телефонах та читатимуть безкоштовні газети, і ніхто з них вже більше не згадає про трагедію, яка трапилася на тому самому пероні. Лише вона буде думати і буде готова зустріти атмосферу метушні на роботі, яка продовжувалася вже місяцями через переговори про співробітництво; і вона зрозуміє, що в житті більше нічого не зупинилося, окрім серця її мами.

Таксі не було. Норма обперлася об огорожу цвинтаря та для полегшення свого стану надала «бензодіазепінові»

та «скополамінові» владу формувати зараз «басейн» її буття. Вона вже протверезіла від похорону. Вона не чула ані брехливі співчуття, ані лицемірні жалісливі емоційні слова. У неї не запаморочилося в голові, і не нудило, і не було паніки, хоча деякі підходили дуже близько й обіймали. Вона поводитися, як примірна дівчинка, і нарешті була готова скинути сонячні окуляри, які почали сушити носа і відбивати виступаючий піт, але, як тільки вона проштотхнула їх до своєї сумочки, до неї підійшов незнайомий чоловік виразити свої співчуття.

Норма знову натягнула окуляри. Сльози ще не встигли висохти.

— Інші хотіли б вже просуватися далі.

Норма попрямувала в бік ресторану, де відбувалися поминки, і схопивши край капелюха, стягнула його з голови. Чоловік не пішов, а потягнувся за її рукою. Норма не відповіла на його жест, їй було не до спілкування із незнайомцем. Однак чоловік не розгубився і сам схопив долоню Норми.

— Виконавчий директор Ламберт, — представився чоловік. — Макс Ламберт. Старий друг Вашої матері.

— Не пам'ятаю, щоб вона колись про Вас говорила.

— А Ви матері про всіх своїх друзів розповідали? — засміявся чоловік. — Це було давно. У нас з Анітою було багато пригод у дитинстві.

Норма вивільнила свою руку. Його хватка відлунювала у пальцях, наче проти бажання зроблене клеймо на шкірі,

і він використовував минулий час, говорячи про маму. Це звучало неправильно. Норма ще перебувала в іншій реальності, да і чоловік не був схожий на неньчиного друга. Життя Норми та Аніти Росс було відокремленим, а соціальні контакти обмежувалися колом співробітників. Вони чудово знали невелике коло знайомих одна одної. Цей чоловік туди не входив.

Волосся у нього було зачесане назад. Щось у вигляді видавало його вік. Зморшки піддалися сильному впливу проміння сонця, а мішки під очима сильно тиснули на очі. Прослідковувалося серйозне вживання горілки, а засмага покрила пошарпані кров'яні судини. Випите напередодні пиво тхнуло, змішавшись із потом, стікаючим зі скронь. На чоловікові був одягнений вчорашній костюм, коліна були мішкуваті, весь його зовнішній вигляд був обвислим та погано вписувався у гробовий спокій хвойних дерев, не дивлячись на те, що говорив він ввічливо; костюм, до речі, був чорний, а тканина виглядала дорогою. Лосьйон після гоління був свіжий, марки «Коурос», він очевидно не простояв роками у нього на полиці, а шампунь такий, який використовують у перукарнях. На цьому тлумачення Норми зупинилося. Її ніс заклало від ліків та суму. Протинудотні пластирі за вухами качали «скополамін» в судини рівномірно. Вона не змогла прочитати чоловіка детальніше. Побачивши його хвостик із слабкого кудрявого закрученого у штопор волосся, вона почала непокоїтися

ЗМІСТ

«ОДИН».....	3
«ДВА».....	36
«ТРИ».....	56
«ЧОТИРИ».....	67
«П'ЯТЬ».....	94
«ШІСТЬ».....	116
«СІМ».....	130
«ВІСІМ».....	162
«ДЕВ'ЯТЬ».....	198
«ДЕСЯТЬ».....	210
«ОДИНАДЦЯТЬ».....	221
«ДВАНADЦЯТЬ».....	233
«ЕПЛОГ».....	276